

Szakedolgozat címe: Florisztikai és cönológiai vizsgálatok az egerbaktai tőzegmohás lápon

Készítette: dr. Hoblyák Júlia

Természetvédelmi mérnök szak BSc, levelező tagozat

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet/Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Tanszék

Belső témavezető: Molnár Ábel Péter, egyetemi tanársegéd, MATE

Külső témavezető: Dr. Nagy János György Phd Habil, Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet, vezető kutató

Szakedolgozatom célja az egerbaktai tőzegmohás láp (Kis-tó) flórájának és vegetációjának felmérése, vízkémiai adatokkal történő kiegészítése, az adatok kiértékelése, majd ez alapján a vegetációban történt változások felmérése volt, mivel a legutóbbi vizsgálatok eredményeit Dulai Sándor és Vojtkó András több, mint 30 éve, 1991-ben publikálták.

Az egerbaktai láp területén nyolc növényközösségben (*Salici cinereae-Sphagnetum recurvi sphagnetosum squarrosi*, *Caricetum rostratae*, *Calamagrosti-Salicetum cinereae*, *Bidenti-Polygonetum hydropiperis*, *Bidenti-Polygonetum hydropiperis urticetosum dioicae*, *Caricetum acutiformis*, *Calamagrostietum epigei paludici*, *Poa nemoralis* dominanciájú lagg közösség) cönológiai felvételeket készítettünk, összesen 71 mintavételi egységben, melyek nagysága 5x5, illetve 2x2 m² volt. Fajonként meghatározásra került a növényközösségekben élő fajok összborítása, átlagos borítása, a legalacsonyabb és a legmagasabb borítási értékük, továbbá frekvenciájuk.

A növényközösségekben a vegetáció értékeléséhez a Borhidi-féle ökológiai indikátor értékeket (TB, WB, RB, NB, LB) és a Borhidi-féle természetességi érték skálát (SBT-VAL) vettük figyelembe, a természetvédelmi értékelés a Simon-féle természetvédelmi érték kategóriák (TVK) alapján történt. Mindezekkel csoportrészesedés és csoporttömeg számításokat végeztünk.

A növényközösségek közül kettő a *Salici cinereae-Sphagnetum recurvi sphagnetosum squarrosi*, *Caricetum rostratae* az egerbaktai Kis-tó centrális részén helyezkedik el, ezt egy fűzgyűrűt alkotó asszociáció, a *Calamagrosti-Salicetum cinereae* veszi körül, amit a

lágyszárú lagg zóna öt növényközössége – a *Bidenti-Polygonetum hydropiperis*, *Bidenti-Polygonetum hydropiperis urticetosum dioicae*, *Caricetum acutiformis*, *Calamagrostietum epigei paludici* és egy *Poa nemoralis* dominanciájú közösség – öleli körbe, néhol nudumos területekkel.

A növényközösségek jellemzése, szakirodalmi adatokkal történő összevetése és a számítások eredményeinek értékelése alapján megállapításra került, hogy az egerbaktai lág legértékesebb része annak centrális területe, ahol a tőzegmohás lápi vegetáció még jelen van jelentős *Sphagnum squarrosum* borítással. A hamvas fűz itt sűrű cserjést képez, a nyílt területek nagysága jelentősen visszaszorult az elmúlt időszakban.

A centrális részt körülvevő fűzgyűrű gyepszintje a *Salix cinerea* nagy mértékű jelenléte miatt rendkívül gyér, moha fajok közül *Sphagnum*-ok itt már nem találhatók meg, az egyéb lombosmoha fajok a fűzek járulékos gyökerein élnek.

A lagg zóna lágyszárú fajai is egyértelműen az eutrofizációra utalnak, jelzik a tápanyag feldúsulását, különösen az *Urtica dioica* nagy mennyiségben való megjelenése.

A lág területén 2022-23-as ottjártunkkor – bár annak vízellátottsága kielégítő volt – már sem unikális, sem fokozottan védett faj nem volt jelen, és a védett fajok száma és aránya is jelentősen csökkent. A Dulai és Vojtkó (1991) által közölt 8 tőzegmoha fajból (*Sphagnum fimbriatum*, *S. centrale*, *S. recurvum*, *S. squarrosum*, *S. palustre*, *S. acutifolium*, *S. obtusum*, *S. teres*) 2022-23-ban csupán egy fajnak, a *Sphagnum squarrosum*-nak a jelenlétét tapasztaltuk., de igen jelentős borítással. Ennek ellenére egyértelmű a lág degradálódása, természetvédelmi értékének jelentős csökkenése, a *Salix cinerea* terjedése és a Dulai és Vojtkó (1991) által még jegyzett védett edényes növényfajok (*Menyanthes tryfoliata*, *Cicuta virosa*) eltűnése miatt.

A Kis-tó, mint vizes élőhely és azon belül, mint speciális lápi élőhely – ahogy az az „Egerbakta-Bátor környéki erdők” elnevezésű, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási tervében is áll – fokozottan ki van téve a gyorsuló és erősödő klímaváltozásból eredő hatásoknak, főként a felmelegedésnek és a rendkívül egyenlőtlen eloszlású csapadéknak, ami a lág kiszáradásával, vegetációjának átalakulásával fenyeget, melyet vizsgálataink is igazoltak.